

An abstract graphic featuring a light green background with a fine white grid. Overlaid on this are several large, overlapping, organic shapes in vibrant colors: orange, red, green, pink, and blue. Two stylized hands are depicted in a light blue color. One hand is positioned near the top right, with fingers spread, appearing to reach towards the center. The other hand is lower, with fingers curled as if holding or supporting something. In the bottom left corner, there is a circular shape composed of concentric rings of pink and white, resembling a beach ball. The overall composition is dynamic and colorful, suggesting themes of movement, play, and community.

**Sporten,
spelen,
bewegen en
ontmoeten in
Groningen**

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Over sporten, spelen, bewegen, en ontmoeten	6
Het recept	8
Spelen	10
Belangrijke elementen	12
Avonturenspeeltuin	16
Vijverhofstraat	18
PIXELAND	20
Johan Huizinga	22
Trends	24
Sporten	28
Belangrijke elementen	30
Skatepark Westblaak	34
Freeletics Training Ground	36
Freiheitsplatz tijdelijk voetvolley-veld	38
Mauerpark Basketbalveld	40
Trends	42
Ontmoeten	46
Belangrijke elementen	48
Lustgarten	52
Habima Plein	54
Elkaar ontmoeten door participatie, co-creatie & activatie	56
Trends	60
Bewegen	64
Belangrijke elementen	66
Suggestie: Groene Routes	70
Trends	72
Bijlagen	76
Bijlage 1: huidige situatie in Groningen	76
Bijlage 2: Concepten	82
Bijlage 3: Verbindingen met andere domeinen en agenda's	84
Bronnenlijst	86
Colofon	89

Voorwoord

Iedereen is een buitenmens. Of je nou de fiets naar je werk pakt, naar de supermarkt loopt, met de kinderen naar de speeltuin gaat of buiten gaat sporten. Tegelijkertijd wordt onze gemeente steeds compacter en de ruimte schaarser. Daarom investeer ik in onze gemeente, om iedereen de mogelijkheid te bieden dichtbij huis te kunnen sporten, bewegen, spelen en elkaar te ontmoeten. Om dit goed te doen, moeten we binnen onze gemeente samenwerken. Deze analyse is hier een praktisch hulpmiddel voor.

Uit samenwerkingen zijn al mooie plekken tot stand gekomen. Blader maar eens door deze analyse, dan vind je goede voorbeelden terug van sport, speel, beweeg- en ontmoetplekken. Van binnen de gemeente, zoals bijvoorbeeld de Oosterkade of het Verzet Je in Laanhuizen, maar ook daar buiten. Deze plekken hebben we niet alleen gerealiseerd. Ook het onderwijs, verenigingen en ondernemers zien het belang hiervan in en investeren mee.

Uit de praktijk blijkt dat kleine aanpassingen een groot effect kunnen hebben op de gebruiksvriendelijkheid. Multifunctionaliteit en flexibiliteit in ontwerp maken onze openbare ruimte toekomstbestendig en duurzaam. Zo kan het plaatsen van een bankje op een strategische plek, een rustmoment bieden aan mensen die slecht ter been zijn en tegelijkertijd een beweegaanleiding vormen voor bootcampers. We zorgen dat onze openbare ruimte meebeweegt met toekomstige trends en ontwikkelingen in de samenleving. In deze handleiding staan tal van voorbeelden en foto's die dit illustreren.

De openbare ruimte blijft de komende jaren een kansrijk instrument om meer mensen te inspireren om te gaan sporten, bewegen, spelen en ontmoeten. De handleiding die nu voor u ligt is een praktisch hulpmiddel voor ontwerp, activering en participatie in de openbare ruimte. Samen blijven we werken aan een aantrekkelijke, beweegvriendelijke en gezonde leefomgeving.

Inge Jongman, wethouder sport

Over sporten, spelen, bewegen, en ontmoeten

Er zijn twee soorten activiteiten die plaatsvinden in de openbare ruimte: noodzakelijke activiteiten – zoals de dagelijkse route richting werk of school, winkelen of wachten op de bus – en optionele activiteiten – zoals wat drinken met vrienden, op een bank in het park een boek lezen, of een rondje hardlopen. Om de best mogelijke stad te creëren voor alle bewoners is het belangrijk om ons niet alleen op noodzakelijke activiteiten te richten, maar juist ook optionele activiteiten te promoten en te ondersteunen.

Deze praktische gids over openbare ruimtes die mensen uitnodigen om te sporten, bewegen, spelen en elkaar te ontmoeten, richt zich met name op deze tweede categorie. Het document is tot stand gekomen op basis van universele ontwerprichtlijnen, een analyse van de gebouwde omgeving in de gemeente Groningen en interviews met besluitvormers en belanghebbenden.

Diverse beleidsdomeinen binnen onze gemeente – van stadsontwikkeling, tot stadsbeheer en het sociale domein – hebben raakvlakken met de inrichting van de openbare ruimte. Door samen te werken kunnen we veel bereiken. Zo kan een vervanging binnen stadsbeheer mooie kansen bieden voor het programma de Bewegende Stad binnen het sociale domein. Of kan met het oog op toekomstige herinrichtingsopgaven – zoals het Zuiderplantsoen – nagedacht worden over een slimme inrichting op het gebied van bewegen, spelen, sporten en ontmoeten. Deze handleiding is geschreven om in de toekomst onderbouwde afwegingen te kunnen maken over de inrichting van de fysieke leefomgeving. Er worden elementen beschreven die gebruikt kunnen worden als ingrediënten voor de inrichting van de openbare ruimte.

Leeswijzer

In dit document wordt ingegaan op vier hoofdthema's: spelen (hoofdstuk 1), sporten (hoofdstuk 2), ontmoeten (hoofdstuk 3) en bewegen (hoofdstuk 4). Per thema worden elementen beschreven die een plek verbeteren. Aangevuld door inspiratiebeelden, richtlijnen, en trends. Daarnaast zijn er nieuwe ideeën te vinden voor de gemeente Groningen, zoals een Johan Huizinga speeltuin

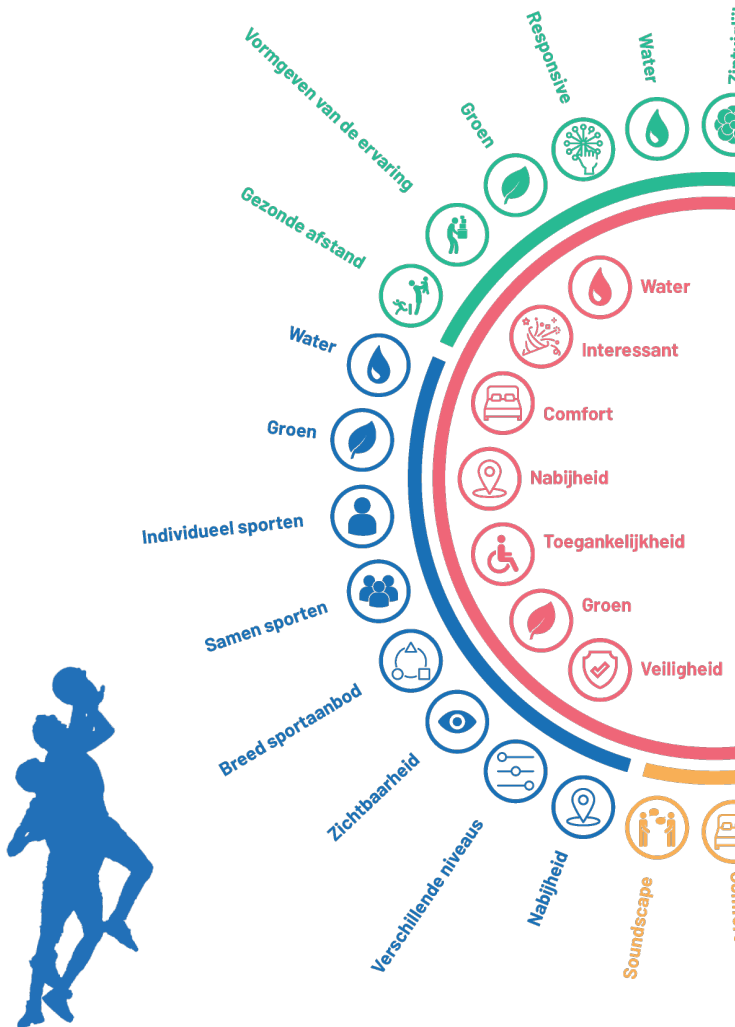
(hoofdstuk 1), tips voor participatie, co-creatie & activatie (hoofdstuk 3), en Groene Routes (hoofdstuk 4). Bijlage 1 beslaat een analyse van de verschillende buurten in Groningen, en bijlage 2 beschrijft de verschillende concepten waar in het document aan wordt gerefereerd. Tenslotte worden in bijlage 3 diverse verbindingen met andere domeinen en agenda's gelegd.

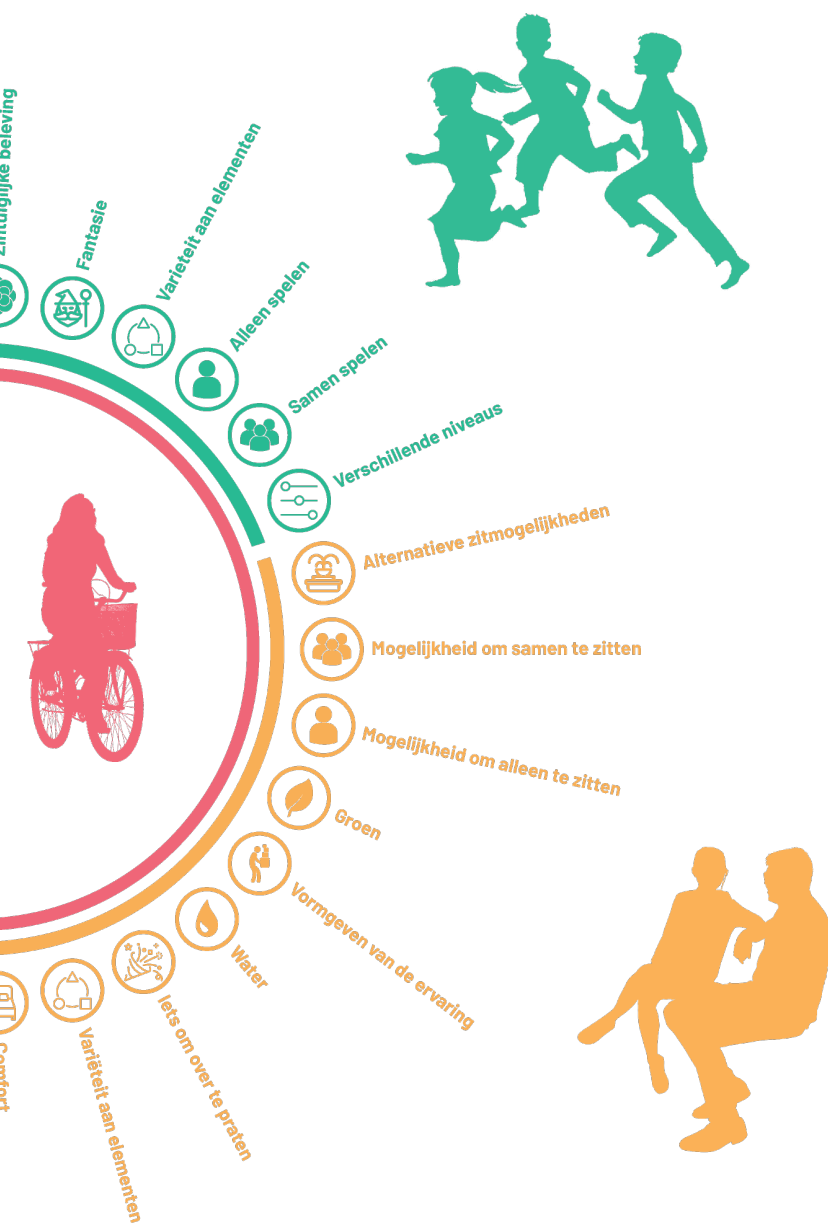
Receptenboek

Dit document is een receptenboek voor openbare ruimtes: het bevat een lijst met elementen die levendige en succesvolle openbare ruimtes creëren. Niet alle openbare ruimtes hoeven te voldoen aan al deze eigenschappen, maar het is belangrijk per plek te analyseren wat nodig is. Over het algemeen kan echter gesteld worden dat het toepassen van meerdere elementen leidt tot meer kwaliteit en een succesvolle openbare plek. Het toevoegen van kwaliteit hoeft niet altijd het plaatsen van een fysiek object te betekenen. Het idee is niet om de openbare ruimte te vullen met zoveel mogelijk elementen, maar een balans te vinden en de juiste mix te creëren. Een bank kan alleen een zitfunctie hebben, maar als deze slim wordt ontworpen, kan het ook een sportelement, een kunstwerk of een speelplek zijn.

Het recept

Sporten. Spelen. Ontmoeten. Bewegen.

Spelen

Het positieve effect en het belang van spelen wordt vaak onderschat. Spelen doet veel meer voor kinderen dan helpen om “stoom af te blazen” of “uit te razen”. De echte rol van spel in de ontwikkeling van een kind ligt veel genuanceerder. Spelen is essentieel in het leerproces van kinderen: al doende worden de intelligentie en sociale vaardigheden ontwikkeld. De voordelen van buiten spelen zijn legio. Kinderen die buiten spelen worden gezonder, slimmer en socialer. Buiten spelen vermindert obesitas¹, draagt bij aan cognitieve, sociale en emotionele ontwikkeling en verbetert de taalvaardigheid². Kortom, willen we het kind echt centraal zetten in Groningen, dan is ruimte voor spel van groot belang.

Eén van de grootste kritiekpunten op de huidige inrichting van speeltuinen is de standaardisatie daarvan. Gestandaardiseerde speeltuinen lijken esthetisch en symmetrisch door de ogen van ontwerpers en ouders, maar hoe nuttig en plezierig ze zijn voor kinderen is nog maar de vraag. Een recente studie, uitgevoerd door het Universitair Medisch Centrum Groningen (UMCG), toont aan dat kinderen niet-gestandaardiseerde springstenen verkiezen boven de bekende standaard springstenen, ontworpen door Aldo van Eyck³. Aanvullend onderzoek moet uitwijzen of deze bevindingen ook opgaan voor andere speelelementen.

Het buiten spelen van een kind kan plaatsvinden in een speeltuin, maar ook in andere openbare ruimtes zoals op straat, in het park of op het schoolplein. De elementen die hieronder worden beschreven, kunnen zowel in een speeltuin als in de openbare ruimte worden herkend en toegepast.

Zintuiglijke beleving

Ervaring voor elk zintuig: zwaar en licht gewicht; nat en droog; koel en warm; geurbeleving (bijvoorbeeld die van modder, bloemen, etc.); donker en licht; verschillende texturen.

Responsief

Elementen moeten kunnen worden aangepast aan de actie van het kind. Zand en water zijn bijvoorbeeld responsief. Schommels reageren ook, maar zijn voorspelbaarder.

Variëteit aan elementen

Elementen moeten verschillende acties mogelijk maken: klimmen, zich verplaatsen, verbergen, verschillende hoogtes en afstanden afleggen.

Vormgeven van de ervaring

Beweegbare elementen zorgen ervoor dat kinderen hun omgeving zelf kunnen besturen, bouwen, vervangen en aanpassen.

Verschillende niveaus

Van eenvoudig tot moeilijk: wanneer het kind een uitdaging onder de knie heeft, moet het zich niet vervelen maar naar de volgende uitdaging kunnen gaan.

Alleen spelen

Een kind moet alleen kunnen spelen, in half verborgen of open gebieden.

Samen spelen

De mogelijkheid om samen te kunnen spelen, klimmen, lopen, rennen en praten.

Fantasie

Meer dan volwassenen kunnen kinderen fantaseren wanneer ze naar abstracte elementen kijken. Het stimuleren van fantasie is belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen.

Gezonde afstand

Wanneer kinderen en ouders ruimtelijk van elkaar gescheiden zijn, moeten ze elkaar snel kunnen zien of bereiken wanneer dat nodig is. Kinderen hebben de vrijheid nodig om fouten te maken terwijl de ouder voelt dat het kind veilig is.

Groen

De connectie met groene en natuurlijke elementen is goed voor de mentale en fysieke ontwikkeling van mensen. Het in contact staan met natuur geeft kinderen directe gezondheidsvoordelen. Het is belangrijk dat ze vanaf jonge leeftijd een groene omgeving als natuurlijk ervaren.

Water

Spelen met- en in de buurt van water is prettig, educatief en heilzaam voor kinderen. Water is mysterieus en essentieel voor elk mens; het is niet gek dat kinderen er dol op zijn.

Vormgeven van de ervaring

Verschillende niveaus

Fantasie

Water

Avonturenspeeltuin

Central Park, New York, Verenigde Staten

Deze speeltuin werd gebouwd in de jaren 60 en is één van 's werelds beroemdste speeltuinen. Het is samengesteld uit twee zones, elk bestemd voor verschillende soorten activiteiten. De zuidelijke helft van de speeltuin is ontworpen voor fysieke activiteiten, zoals rennen, springen, glijden, klimmen, balanceren, enzovoorts. De noordelijke helft is ontworpen voor graven, bouwen, schilderen en spelen met water.

De speeltuin is ontworpen met verschillende graden van moeilijkheid. Daarnaast biedt het bescherming, openheid, schuilplaatsen en openbare podia. Ook kunnen kinderen er spelen met multiplex panelen om daarmee muren, huizen, platforms en andere constructies te bouwen.

Vijverhofstraat

Rotterdam, Nederland

Deze plek was ooit een verwaarloosde, “grijze” – dat wil zeggen stenige – straat, maar is recent omgebouwd tot een groene oase in Rotterdam. Dit project is een voorbeeld van hoe verschillende uitdagingen in één ontwerp zijn op te lossen. Het pocketpark voegt groen toe aan de stad, bestrijdt potentiële wateroverlast en biedt speelmogelijkheden voor kinderen.

De ZOHO-letters vormen een slimme waterinstallatie die regenwater van nabijgelegen daken en gebouwen verzamelt. Het slimme systeem wordt aangedreven door zonne-energie en staat in contact met de weersvoorspelling. Wanneer zware regenbuien naderen, geven de letters het opgeslagen water vrij aan het omliggende gebied zodat er weer plek is voor de opslag van nieuw hemelwater.

De springstenen naast de letters zijn een goed voorbeeld van een niet-gestandaardiseerde speluitdaging, zoals voorgesteld in de studie van het UMCG¹. Alle stenen zijn geplaatst op verschillende hoogten en afstanden en zijn zo aantrekkelijk voor kinderen van verschillende leeftijden. Wanneer de ZOHO-letters het gebied laten overstromen, blijven de stenen boven het waterniveau en wordt het voor kinderen nog spannender en interessanter om er te spelen.

PIXELAND

Mianyang, Sichuan Province, China

Het project Pixeland is geïnspireerd op pixels. Een pixel is een gekleurde punt in een digitaal beeld. De combinatie van talloze pixels vormen samen een bepaalde digitale voorstelling. Het project vertaalt het concept van pixels naar de openbare ruimte; elk onderdeel biedt een ander gebruik, maar samen bieden ze een complete ervaring.

Het park biedt ruimte aan mensen van verschillende leeftijden om te sporten, bewegen, spelen en ontmoeten. Pixeland is uniek door de diversiteit aan hoogten, kleuren, vormen, texturen en toestellen. Daarnaast is het concept ook erg flexibel. Wanneer er een element of 'pixel' beschadigd is of gewoonweg niet goed functioneert, dan kan deze eenvoudig worden vervangen.

Johan Huizinga (1872 – 1945)

Huizinga was een Nederlandse historicus en grondlegger van de Nederlandstalige cultuurgeschiedenis, werd geboren in Groningen en was daar ook lange tijd werkzaam. Huizinga's baanbrekende studie "Homo Ludens" (1938) is de oorsprong van de moderne studie van het spel-element in de cultuur.

"Al het mythische en het magische, al het heroïsche, al het musische, het logische en het plastische zoeken vorm en uitdrukking in edel spel."

In Homo Ludens beschrijft Huizinga spelen als een gratis en zinvolle activiteit die mensen niet uitvoeren met een specifiek doel voor ogen. Naar zijn mening is spelen een irrationele activiteit en ligt de functie buiten het bereik van wat logisch te beredeneren valt. Moderne kunstenaars en filosofen volgden deze visie en erkenden dat spelen de kern is van wat het leven de moeite waard maakt om te leven.

Huizinga introduceerde het concept van de 'magische cirkel'. In de magische cirkel zijn we het eens over de tijd, regels en beperkingen van het spel. Binnen deze cirkel committeren we ons volledig aan de regels, rekening houdend met het feit dat we altijd buiten de ruimte en de tijd kunnen stappen en terugkeren naar de regels van het 'echte leven'.

Huizinga ziet spelen als een 'serieus' onderwerp en niet als overbodige, kinderachtige activiteit. Het spel heeft over het algemeen geen invloed op iemands status, maatschappelijke positie of vriendschappen in het 'echte leven', maar binnen de magische cirkel wordt het heel serieus genomen. Als we naar spelende kinderen kijken, wordt al snel duidelijk dat zij de regels en resultaten zeer serieus nemen. Maar ook volwassenen spelen serieus, bijvoorbeeld tijdens het carnaval.

Homo Ludens laat zien dat veel waardevolle prestaties van de menselijke cultuur meer afhankelijk zijn van een diepgeworteld verlangen naar speelse ervaring dan van rationeel denken. In de ogen van Huizinga bestaat onze hele cultuur uit spel.

Suggesties

- Pas het concept van de 'magische cirkel' toe op het ontwerp van speelplekken. Het is belangrijk om kinderen en volwassenen de ruimte bieden om de heersende regels en realiteit van de wereld tijdelijk te vervangen door de regels van het spel en fantasie.
- Creëer een 'Homo Ludens' speeltuin in Groningen, in herinnering en de geest van Johan Huizinga's filosofie. Het is een mooie manier om de rol van het spel in de gemeenschap te vieren en de belangrijkste ideeën uit het boek levend te houden.

Trends

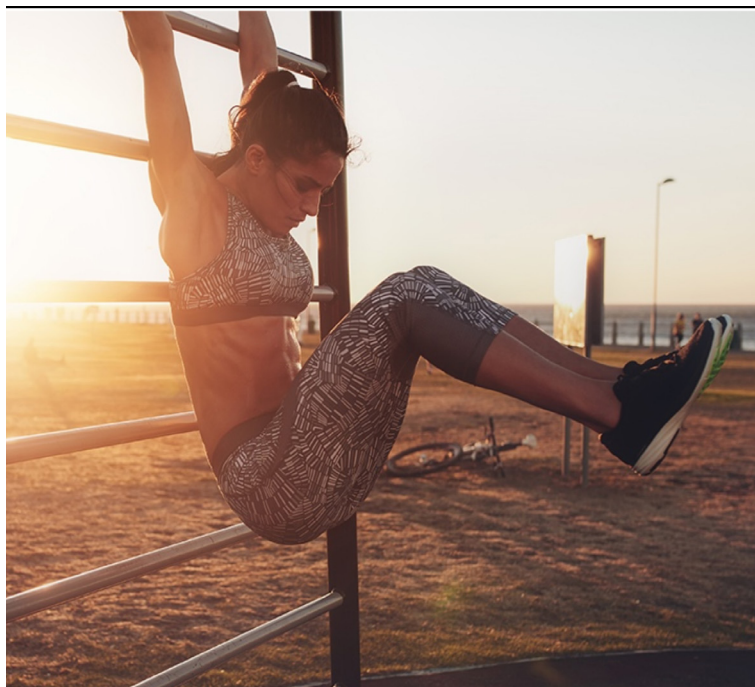
Nieuwe doelgroepen aantrekken.

Jonge ouders, vrouwen, ouderen, migranten, ruimte voor diversiteit. Bijvoorbeeld speeltoestellen zo ontwerpen dat mensen met een beperking er gebruik van kunnen maken.

De huidige infrastructuur opnieuw bekijken. Links: het dak van een school in China is ingericht als sportveld. Rechts: een dak op de kleuterschool in Japan wordt gebruikt als een grote speeltuin.

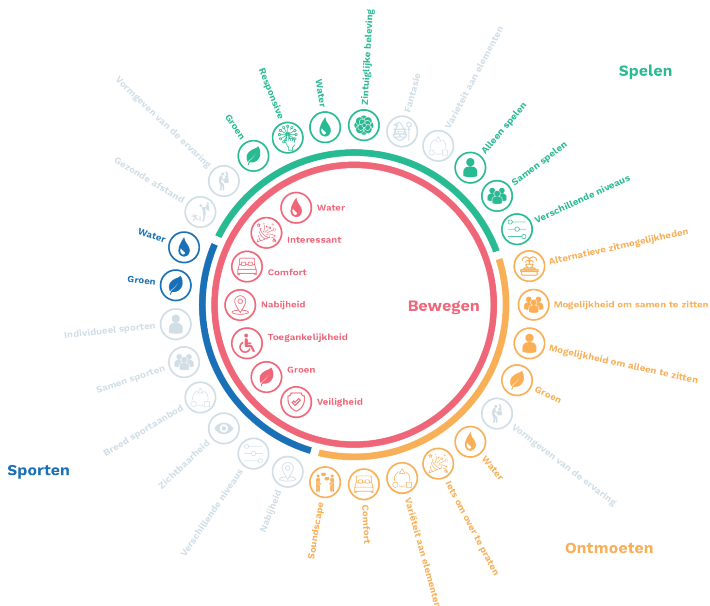
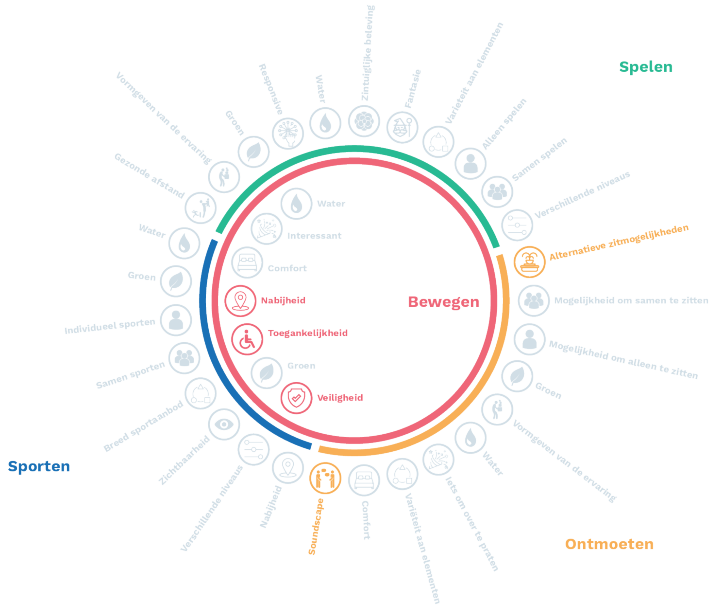
Voor

Na

Inspiratiebeeld: een straat in de binnenstad

Locatie: Schoolholm

Disclaimer: dit is een voorbeelduitwerking en geen ontwerp.

Sporten

Sport wordt steeds belangrijker in onze steden. Niet alleen bevordert het de lichamelijke gezondheid, maar ook de mentale weerbaarheid en de sociale cohesie. Sporten verbetert het vermogen van individuen om hun potentieel te ontwikkelen, zich productief en creatief te ontplooien, sterke relaties op te bouwen met anderen en een bijdrage te leveren aan de gemeenschap. Het heeft ook een positieve invloed op het zelfrespect van mensen en bevordert gevoelens van tevredenheid en optimisme¹². Sport draagt bij aan een sterke, tolerante en inclusieve gemeenschappen.

Meer dan de helft van de Groningers is geen lid van een sportvereniging of sportschool en 40% van de inwoners sport niet wekelijks. Zoals in het coalitieakkoord staat, ziet de gemeente Groningen grote verschillen in sportdeelname en andere aspecten van een actieve, gezonde leefstijl onder inwoners. Het doel is om deze kloof te verkleinen. De focus ligt op niet-actieve Groningers met lage inkomens, financiële zorgen of beperkingen. Door kwalitatief hoogwaardige en gratis sportmogelijkheden te bieden, kunnen meer mensen worden aangemoedigd om regelmatig te sporten en bewegen. Voorkomen is beter dan genezen: het bevorderen van de volksgezondheid door middel van een betere openbare ruimte is het beste medicijn.

In veel steden worden sportvelden aan de rand van wijken geplaatst. Ze hebben de neiging saai te zijn en worden vaak verborgen achter struiken en hekken. Hierdoor worden ze onaantrekkelijk voor de meeste doelgroepen, en wordt vandalisme en ongewenst gedrag in de hand gewerkt.

Dit is het moment om verder te denken dan het klassieke functionele sportveld en de hele stad te beschouwen als een openbare sportclub, toegankelijk voor iedereen. De openbare ruimte moet een plek zijn waar individuen en groepen elkaar gemakkelijk kunnen ontmoeten om te sporten en te bewegen. De kwaliteit van de sportmogelijkheden heeft niet alleen te maken met de kwaliteit van de fysieke voorzieningen, maar gaat ook over de verscheidenheid aan opties, de nabijheid van andere publieke faciliteiten en vooral de mogelijkheid om samen in beweging te komen.

Water

Tijdens het sporten is verkoeling zowel prettig als belangrijk. Openbare watertappunten bij sportfaciliteiten zijn essentieel, maar ook de omgevingstemperatuur is een factor waar rekening mee gehouden moet worden. De nabijheid van rivieren en kanalen zorgt dat de omgeving wordt afgekoeld, waardoor het fijner sporten is. Zeker nu het als gevolg van klimaatverandering steeds warmer wordt, is het verstandig om sportmogelijkheden dichterbij water te huisvesten.

Groen

Groen zorgt voor leefkwaliteit, bevordert de gezondheid, versterkt de ecologie en wapent ons tegen klimaatverandering. Bomen zorgen niet alleen voor schaduw en verkoeling tijdens warme zomerdagen, maar kunnen ook een schuilplaats zijn tijdens een korte regenbui. Daarnaast is een boom handig om tegenaan te leunen tijdens het rekken en strekken.

Individueel sporten

Sporten kan samen, maar veel mensen vinden het ook prettig om zich alleen in het zweet te werken. Het integreren van elementen die zowel kracht- als duurtraining mogelijk maken, nodigt mensen uit om in de openbare ruimte te trainen in plaats van in de sportschool.

Samen sporten

Samen sporten gaat niet alleen over groepssport, zoals voetbal en basketbal, maar ook over samen individuele oefeningen uitvoeren. Stel je de openbare ruimte als een moderne sportschool voor: je kunt er alleen sporten, maar ook samen met vrienden of een groepsles volgen.

Breed sportaanbod

Net als in multifunctionele sportscholen - waar verschillende soorten oefeningen zowel individueel als in groepsverband gedaan kunnen worden - is het belangrijk verschillende opties te bieden aan verschillende doelgroepen. Een basketbalveld kan ook gemakkelijk als skatepark worden gebruikt wanneer hier in het ontwerp rekening mee wordt gehouden.

Zichtbaarheid

Sporten gaat niet alleen om lichamelijke oefening, maar ook om het schouwspel. Mensen willen graag zien en gezien worden. Wanneer er wordt gesport op een centrale plek in de openbare ruimte, trekt dit niet alleen meer sporters, maar ook kijkers.

Bij bepaalde sporten is het nodig het veld af te scheiden van de rest van de publieke ruimte, voor veiligheid of speelcomfort. Waar het noodzakelijk is, kan het beste zo min mogelijk hekwerk en andere obstakels worden aangebracht. Waar het kan is het beter helemaal geen visueel beperkende elementen te plaatsen. Dat werkt veel uitnodigender voor sporters en toeschouwers.

Verschillende niveaus

Van eenvoudig tot moeilijk: om verschillende doelgroepen de mogelijkheid te bieden om te sporten, moet de publieke ruimte uitnodigen tot zowel lichte als zware trainingen.

Nabijheid

Niet elke plek kan alle sportmogelijkheden bieden. Het is dan ook goed om de wijk of buurt in zijn geheel als sportcomplex te beschouwen. Verschillende locaties bieden verschillende sportmogelijkheden. Daarom is het belangrijk dat er aandacht besteed wordt aan goede 'wayfinding' - het gedrag en denken dat nodig is om de weg te vinden in de omgeving, oa. door bewegwijzering - zowel in de publieke ruimte als online.

Individueel sporten

Samen sporten

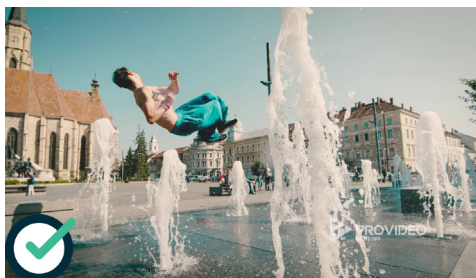

Verschillende niveaus

Water

Skatepark Westblaak

Rotterdam, the Netherlands.

In de meeste steden worden skateparken verbannen naar de rand van een buurt. Zo wordt geprobeerd om tieners een plek te geven om te skaten en tegelijkertijd te zorgen dat burens geen overlast ervaren. Skatebanen blijven vaker leeg dan dat ze worden gebruikt. Dat komt omdat de meeste skaters graag zien en gezien worden. Ze geven de voorkeur aan plekken in de openbare ruimte die misschien niet specifiek voor hen zijn ingericht, maar die wel centraal liggen.

Rotterdam heeft de tegenovergestelde benadering gekozen. De stad heeft een skatepark gevestigd in het hart van de stad, tussen het winkelend publiek, werknemers en bezoekers. Het skatepark functioneert als een soort stadspodium en naast plek om te skaten, is er ook voldoende ruimte om er te zitten en het spektakel te bekijken.

Freeletics Training Ground

Berlijn, Duitsland.

Dit oefenterrein ligt direct aan de rivier de Spree in het centrum van de stad. Het biedt mogelijkheden om er alleen en in groepen te trainen en er worden regelmatig sportlessen gegeven. De verschillende sportelementen staan op een zachte ondergrond, waardoor kinderen veilig kunnen spelen, vergelijkbaar met de Oosterkade. Naast het veld is een café en een speeltuin. Deze combinatie maakt het een geweldige plek om te sporten, bewegen, spelen, ontmoeten of gewoonweg te kijken naar andere mensen die het naar hun zin hebben.

Freiheitsplatz tijdelijk voetvolley-veld

Graz, Oostenrijk.

Graz organiseerde in 2019 de European Footvolley League en transformeerde één van de centrale pleinen in een voetvolley-veld. Het veld bleef na het toernooi een tijd staan, zodat de bewoners het konden gebruiken tijdens de zomerdagen. Het plein wordt omringd door restaurants en cafés, zodat ook bezoekers en voorbijgangers kunnen genieten van de actie.

Mauerpark Basketbalveld

Berlijn, Duitsland

Dit basketbalveld is eenvoudig maar effectief. Het laat zien dat om een succesvol sportveld te creëren, de locatie essentieel is. Het veld bevindt zich in het drukke Mauerpark en wordt omringd door trappen die de voorbijgangers uitnodigen om te stoppen en de actie te bekijken. De treden werken niet alleen als zitplekken, maar vormen ook een natuurlijke grens, zodat er om het veld geen hekwerk nodig is.

Trends

Speelse openbare ruimte.

Linksboven: in de openbare ruimte worden spellen georganiseerd voor jong en oud (Rosario, Argentinië). Rechtsboven: schommelen in afwachting van de bus in Vancouver, Canada. Linksonder: glijden naar het treinstation Overvecht in Utrecht. Rechtsonder: billboards die gratis massages geven (Bogota, Colombia).

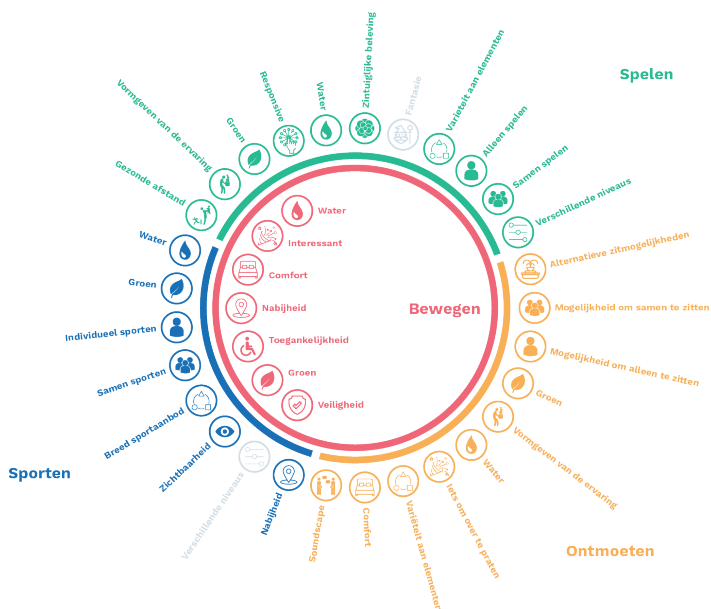

Voor

Na

Locatie: Kardingerplas

Disclaimer: dit is een voorbeelduitwerking en geen ontwerp.

Ontmoeten

Groningen blijft zichzelf uitvinden en ontwikkelen en wordt steeds aantrekkelijker. Daardoor verhuizen veel mensen naar de stad. Ze maken gebruik van de kansen die Groningen te bieden heeft op het gebied van werkgelegenheid, onderwijs en levensstijl. Het betekent ook dat veel mensen zonder bestaand sociaal netwerk naar de stad komen. Hoewel er genoeg andere mensen in de stad zijn, voelen veel mensen zich toch eenzaam. Dit geldt voor verschillende groepen, zoals studenten¹, ouderen en mensen met een beperking. Een sterke samenleving is een samenleving met cohesie. Openbare ruimtes kunnen de sleutel zijn om mensen bij elkaar te brengen en de onderlinge samenhang te versterken tussen de lokale bevolking en nieuwkomers, jong en oud, mannen en vrouwen.

Terwijl thuis een plek is om goede vrienden en familie te ontmoeten, stelt de openbare ruimte ons in staat om mensen te ontmoeten die we nog niet zo goed kennen. Denk aan een buurman die we alleen van naam kennen, een oude vriend van school, of een complete vreemdeling die we voor het eerst tegenkwamen op een bankje in het park. Wanneer de openbare ruimte uitnodigend is en mensen elkaar hierdoor vaker zien, kunnen deze verbindingen sterker worden.

Niet alle openbare ruimtes zijn geschikt voor dit soort interacties. We zijn minder geneigd om nieuwe mensen te ontmoeten wanneer een plaats donker en leeg is, of wanneer het er juist te druk en lawaaiig is. Als mensen zich op hun gemak en uitgenodigd voelen, kunnen ze zich openstellen voor de ander. Zoals de bekende urbanist Jan Gehl zegt: "Een goede stad is als een leuk feestje; je blijft er langer dan je van plan was."

Mensen hebben de neiging om te zitten en te ontspannen op 'interessante plekken', waar iets te zien is en waar over te praten valt. Het tijdelijke VVV-gebouw in Groningen is een goed voorbeeld, omdat mensen er kunnen zitten en anderen kunnen observeren. Door variëteit in de openbare ruimtes aan te brengen en door functies te combineren, ontstaan er interessante plaatsen. Plekken waar mensen spelen, sporten, eten, drinken, zitten, lezen en ontspannen. Dit zijn de plaatsen waar nieuwe verbindingen worden gelegd en de stad ten volle wordt beleefd.

Iets om over te praten en naar te kijken

Mogelijkheden om de omgeving te observeren. Andere mensen die sporten, bewegen, spelen en ontmoeten zijn interessant, evenals de stedelijke natuur. Geef de mogelijkheid om ook in de avond en de nacht naar de actie te kijken, door het plaatsen van goede verlichting.

Variëteit aan elementen

Verschillende soorten zitelementen, hoogtes, vormen en locaties zorgen ervoor dat mensen met verschillende behoeften zich prettig voelen.

Vormgeven van de ervaring

Beweegbare elementen, zoals verplaatsbare stoelen, vergroten het gevoel van verbondenheid tot een plek en stellen gebruikers in staat hun eigen stukje publieke ruimte vorm te geven.

Alternatieve zitmogelijkheden

Alternatieve zitmogelijkheden zoals trappen en fonteinën zijn niet voor iedereen geschikt, maar bieden extra zitplaatsen, vooral wanneer het druk is.

Water

De nabijheid van water is een kans om te ontsnappen aan de drukte van het moderne leven. Mensen voelen zich aangetrokken tot water, deels vanwege de helende en rustgevende kracht. Het is daarom belangrijk het water beleefbaar en bereikbaar te maken.

Comfort

Zitelementen moeten comfortabel zijn voor alle leeftijden, en vooral voor de meest kwetsbare doelgroepen. Denk aan het belang van een rugleuning voor oudere mensen.

Groen

Regelmatig in contact staan met de natuur zorgt voor een hogere kwaliteit van leven, een betere algehele gemoedstoestand en minder stress. Van nature willen mensen in contact staan met groen.

Soundscape

Door een laag geluidsniveau kunnen mensen beter met elkaar communiceren. In het algemeen kunnen zitplekken het best ver van drukke wegen geplaatst worden. Bepaalde planten en bomen¹ zijn specifiek geschikt om voor de gewenste geluidskwaliteit te zorgen.

Mogelijkheid om alleen te zitten

Juist aan de randen van een ruimte bevinden zich goede plekken voor mensen om alleen te zitten. Alternatieve zitmogelijkheden zijn belangrijk, maar ook losse stoelen of juist extra brede banken. Zo kunnen vreemden samen zitten met genoeg individuele ruimte.

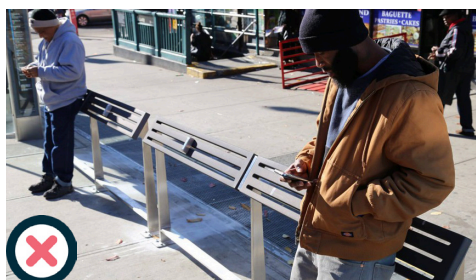
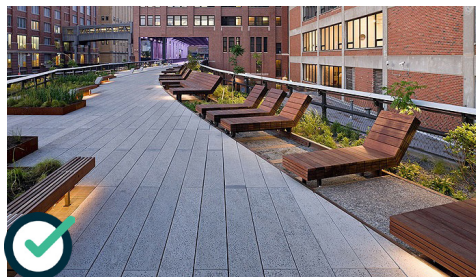

Mogelijkheid om samen te zitten

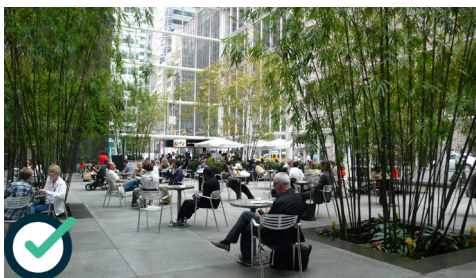
Voor groepen, stelletjes, vrienden en gezinnen is het belangrijk om samen te kunnen zitten.

Comfort

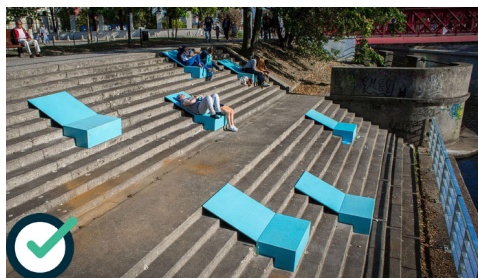

Vormgeven van de ervaring

Variëteit aan elementen

Water

Lustgarten

Berlijn, Duitsland

Gelegen op het Museumeland, naast de prachtige Berlijnse Dom, biedt dit park bezoekers veel verschillende soorten zit- en ontmoetingsplekken: grasvelden, trappen, eenpersoons zitplaatsen en grote banken. Sommige banken nodigen uit om te gaan liggen, anderen zijn perfect om een boek te lezen of bieden groepen de mogelijkheid om samen te zitten. De zitplekken liggen naast het rustige water óf het gras waar het een stuk drukker is. De gebruikers kunnen zo kiezen voor een zitplek waar ze zich op dat moment het prettigst voelen.

Habima Plein

Tel Aviv, Israël

Het ontwerp van dit plein biedt veel verschillende zit- en ontmoetingsmogelijkheden, waardoor het de hele dag mensen trekt. Vroeg in de ochtend zijn het de werknemers uit de omgeving die hier een kopje koffie drinken. In de middag komen ouders met hun kinderen om rond de bloemen te spelen. 's Avonds biedt het plein plaats aan stellen of groepen vrienden die er wat drinken. Het plein is gebouwd als een klein amfitheater, waardoor gebruikers kunnen beslissen of ze willen kijken of bekeken willen worden.

Elkaar ontmoeten door participatie, co-creatie & activatie

De publieke ruimte in Nederlandse steden is vooral een zaak van de overheid. De gemeente plant, ontwerpt en zorgt voor het onderhoud. Dit is geen duurzaam model. Publieke ruimte van hoogwaardige kwaliteit is er voor alle bewoners. Het is goed hen actief te betrekken bij de ontwikkeling, programmering en het beheer ervan. Zo kan het systeem efficiënter en goedkoper worden ingericht, terwijl er juist meer maatschappelijke waarde wordt gecreëerd. Het betekent niet dat burgers verantwoordelijk gemaakt worden voor bouwwerkzaamheden, maar er zijn bepaalde rollen die de lokale bevolking kan - en graag wil - overnemen.

Socioloog Henri Lefebvre, auteur van 'Het recht op de stad', betoogt dat degenen die in een stad wonen, ongeacht hun afkomst, evenveel recht hebben om deel te nemen aan de beslissingen over een bepaald gebied als degenen die het land bezitten. Bewoners moeten dit eigenaarschap ook voelen. En wanneer we van bewoners verwachten dat ze zich actiever bemoeien met de openbare ruimte, moeten we hen de mogelijkheid geven dit te kunnen doen.

Het versterken van lokale en stedelijke democratie is niet iets dat iedere vier jaar via de stembus wordt geregeld, maar is een doorlopend proces. Juist de publieke ruimte biedt plaats om samen 'stad en ommeland te maken'. Daarbij moet je van twee kanten komen om elkaar te ontmoeten. Actieve bewoners vinden doorgaans hun weg wel. Het is aan de gemeente om ook de minder actieve bewoners te activeren. Dat is een hele uitdaging.

Het begint bij het echt willen begrijpen wat bewoners beweegt. Toch worden er nog plekken ontworpen zonder te weten wie de toekomstige gebruikers zijn en waar zij behoefte aan hebben. Er valt op dit vlak veel te leren van bedrijven, die eerst uitvoerig marktonderzoek doen, voordat ze een product ontwikkelen. Wanneer we de burger centraal zetten, betekent dit dat we

ons meer moeten verdiepen. Dat geldt zowel tijdens de ontwerpfase als daarna, wanneer een plek is gerealiseerd. Niet zelden wordt de monitoring van een speeltuin of sportpark achterwege gelaten en missen we kansen om voortdurend te leren van wat wel en niet werkt, en voor wie.

Hoewel participatie een vast onderdeel van de meeste projecten is, blijkt het in de praktijk soms te gaan om een uitleg van gemeentelijke plannen. Co-creatie, waarbij de bewoner een actieve rol speelt, is beter. Zeker wanneer we de weinig participatieve of niet-actieve burger willen betrekken, is meer verdieping en aandacht nodig. Het is relatief eenvoudig aan een sporter te vragen welke sport hij of zij in de publieke ruimte zou willen doen. Een inactieve burger zal niet snel ingaan op een uitnodiging mee te denken over de inrichting en programmering van het nieuwe buurtsportpark. Het stellen van de juiste vragen en het kiezen van een passende vorm waarin de co-creatie sessies worden georganiseerd, is essentieel voor participatie.

Per buurt, doelgroep en onderwerp moet een aanpak op maat worden bedacht. Voor participatie is het opbouwen van vertrouwen belangrijk. De volgende praktische tips kunnen hierbij helpen, specifiek voor participatie en het meedoen aan sport- en spelactiviteiten en programma's. Gericht op het algemeen publiek, met bijzondere aandacht voor twee groepen die doorgaans moeilijker te betrekken zijn: jongeren en ouders/verzorgers.

Het betrekken van de gemeenschap

1. Maak duidelijk hoe de gemeenschap kan profiteren wanneer inwoners actief participeren.
2. Vraag bewoners naar hun visie op sport en spel en hoe zij deze in de buurt willen promoten.
3. Focus op korte "feedback loops". Soms kost het jaren voordat projecten geheel zijn uitgevoerd, maar kleine verbeteringen kunnen veel sneller het effect van meedoen laten zien. Vaak een tussentijdse terugkoppeling geven aan participanten helpt. De toekomstige situatie laten ervaren door een tijdelijke interventie, zoals het plaatsen van een sportcontainer, is bewezen effectief.
4. Vertrouwen winnen kost tijd. Organiseer daarom geregeld zichtbare evenementen, ook wanneer hier geen specifieke participatie-aanleiding voor is. Zorg voor een open deur.

5. Deel nieuws uit de buurt over activiteiten en vooruitgang zo breed mogelijk. Publiceer toernooien, uitvoeringen, et cetera. Maak veelvuldig gebruik van de in Groningen beschikbare online mogelijkheden om het laatste positieve nieuws over de buurt en de georganiseerde evenementen te delen. Publiceer foto's, rapporten en evenementen op een centrale, zichtbare plek in de buurt.
6. Werk bij voorkeur met vrijwilligers en betaalde krachten uit de wijk.
7. Deel bronnen, inclusief gezondheidsinformatie over de buurt, rapporten en statistieken. Wees open over budgetten en toekomstige ontwikkelingen.
8. Respecteer lokale tradities en cultuur.
9. Bedank deelnemers. Moedig hen aan een zelfde houding aan te nemen richting andere buurtbewoners, zodat steeds meer mensen meedoen.
10. Organiseer evenementen, met de gemeenschap, waar actieve buurtbewoners samen komen om samen door de wijk te lopen om sport en spel te promoten.

Het betrekken van jongeren bij activiteiten

1. Interview jongeren over wat ze zoeken in sport en spel en ontwerp op basis van hun wensen.
2. Organiseer sport- en spelactiviteiten samen met jongeren en luister serieus naar hun suggesties.
3. Maak sessies leuk en dynamisch.
4. Zorg voor een fysieke ruimte en een veilige sfeer waarin deelnemers zich op hun gemak voelen.
5. Beloon participatie met waardering, in de vorm van prijzen of aanvullende verantwoordelijkheden.
6. Wanneer een groot evenement wordt georganiseerd in de stad, zorg dan voor aanvullende programmering in de wijken, zodat jongeren zich onderdeel voelen van een groter geheel.
7. Bied uitdagende activiteiten op fysiek, emotioneel of intellectueel vlak.
8. Bied jongeren verschillende data en tijden aan.

Het betrekken van ouders/verzorgers bij activiteiten van hun kinderen

1. Organiseer bijeenkomsten met ouders/verzorgers en leg uit wat hun kinderen kunnen gaan doen. Luister naar hun eventuele zorgen.
2. Betrek ouders/verzorgers bij de activiteiten van hun kinderen. Vraag hen naar feedback, en houd hen op de hoogte van de geleerde lessen.
3. Verzeker ouders/verzorgers van de fysieke en emotionele veiligheid van de deelnemers aan het programma.
4. Nodig ouders/verzorgers af en toe uit om aan activiteiten deel te nemen.
5. Organiseer een speelse wedstrijd tussen deelnemers en ouders/verzorgers.
6. Ontmoet ouders/verzorgers in de omgeving waar ze zich het meest op hun gemak voelen, bijvoorbeeld thuis.
7. Laat de tijden van activiteiten aansluiten op de behoeften van de participanten.
8. Creëer positieve prikkels. Zorg voor erkenning van de inzet van ouders/verzorgers door het instellen van een participatie-prijs.
9. Maak gebruik van het enthousiasme van participanten die al vanaf het begin meedoen. Deze ouders/verzorgers kunnen een belangrijke rol spelen in het overhalen van andere ouders en jongeren om mee te doen.
10. Identificeer en gebruik verschillende strategieën voor actieve en inactieve ouders en verzorgers. Maak gebruik van eigen ervaringen van de ouders/verzorgers binnen de sport en benadruk hoe sport hen beïnvloed heeft en wat sport voor hun zoons en dochters kan betekenen. Door hun eigen ervaringen te benadrukken en hoe sport hen beïnvloedde en wat het voor hun zoons en dochters kan doen. Organiseer ook sportdagen voor inactieve ouders en verzorgers, zodat ook zij de vreugde ervaren die sporten met zich meebrengt en zo beter begrijpen hoe hun kinderen ervan kunnen profiteren.

Trends

Ontwerpen voor extreem weer.

Een skatepark in Roskilde, Denemarken, dat overstromingen helpt te voorkomen.

Ontwerpen voor de seizoenen.

Met het juiste ontwerp en programmering kan een openbare ruimte het hele jaar door aantrekkelijk zijn, ongeacht het weer.

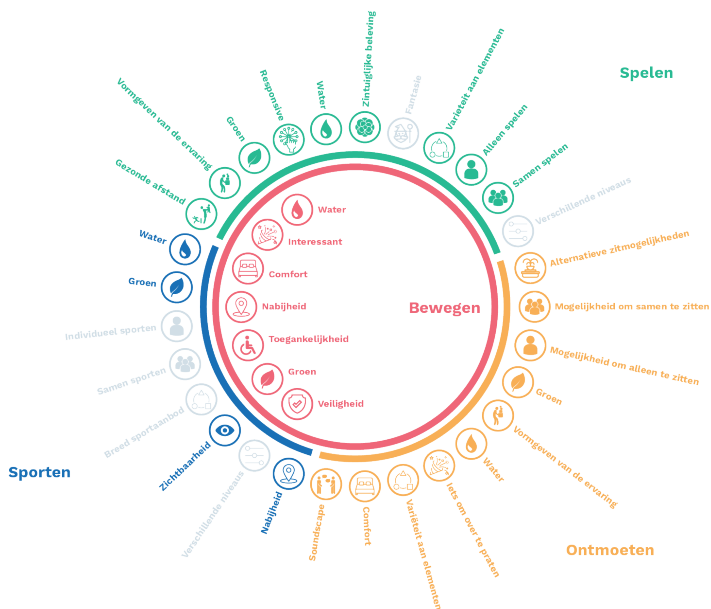
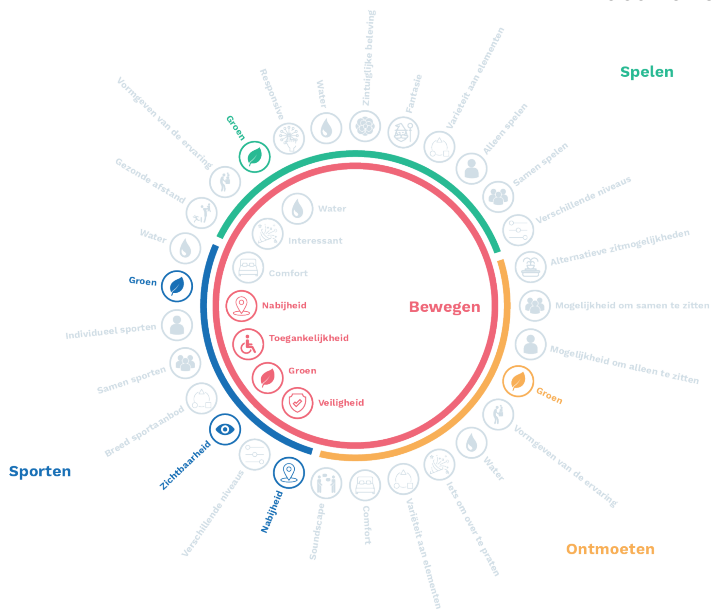

Voor

Na

Inspiratiebeeld: een plein
Locatie: Ossenmarkt

Disclaimer: dit is een voorbeelduitwerking en geen ontwerp.

Bewegen

In tegenstelling tot de zojuist beschreven activiteiten, vindt bewegen niet plaats op één plek. Bewegen gaat over alle activiteiten waarbij een verplaatsing van A naar B plaatsvindt, op weg naar een bepaalde bestemming of met een recreatieve reden. Mensen bewegen te voet, op de fiets, met de auto, het openbaar vervoer, enzovoorts. Hier richten we ons op de actieve verplaatsingen: wandelen en fietsen.

Mensen maken vaker de keuze om naar hun bestemming te lopen en te fietsen wanneer het de handige, toegankelijke, veilige, comfortabele en plezierige optie is ten opzichte van andere vervoersopties. Zo is het lopen over een saaie straat, met alleen huizen en smalle trottoirs, veel minder aantrekkelijk dan wandelen in een levendig, groen en divers stadscentrum. Ter illustratie: de afstand tussen de campus van Zernike en het winkelcentrum Paddepoel is gelijk aan de afstand tussen het Noorderplantsoen en de Vismarkt, maar de tweede reis is leuker en aantrekkelijker.

De onderstaande elementen kunnen de loop- of fietskwaliteit van een stad maken of breken. Groningen is al een zeer fietsvriendelijke stad, maar wandelen kan daarentegen lastig zijn. De stoepen staan vaak vol geparkeerde fietsen en het is een uitdaging om drukke wegen over te steken.

Er kan veel verbeterd worden door te analyseren hoe locaties om te sporten, bewegen, spelen en ontmoeten zijn geïntegreerd in de buurten en hoe ze met elkaar verbonden zijn. Vervolgens is het van belang dat ze toegankelijk zijn en gemakkelijk kunnen worden gevonden. Dit leidt uiteindelijk tot een netwerk van gevarieerde, interessante en gastvrije openbare ruimtes waarin bewoners zich prettig kunnen bewegen.

Veiligheid

Meer mensen, winkels, bedrijven en appartementen zorgen voor een veiligere straat. De urbaniste Jane Jacobs noemde dit "ogen op straat": het cruciale belang van een levendig straatleven voor de veiligheid en gemeenschap in de buurt. Ook goede verlichting kan een gevoel van veiligheid bevorderen, vooral in parken en donkere openbare ruimtes.

Slecht ingerichte voetgangersoversteekplaatsen kunnen jonge kinderen en andere kwetsbare groepen ervan weerhouden naar hun bestemming te bewegen. Door het zebrapad te vervangen door verhoogde trottoirs, kunnen veel bestemmingen in een wijk toegankelijk worden. Het laat daarnaast ook zien welke vervoersoptie de prioriteit heeft.

Toegankelijkheid

Alle openbare ruimtes moeten toegankelijk zijn voor iedereen. Een goed leidraad hierbij is dat als een plek goed en toegankelijk is voor zowel een 8-jarige als een 80-jarige, deze geschikt zal zijn voor alle mensen (zie bijlage 2).

Comfort

Brede en egale trottoirs en voetpaden, beschermd tegen lawaai en luchtvervuiling, zorgen voor een comfortabele loopervaring.

Water

Mensen lopen graag langs water. Rivieren en kanalen worden dan ook vaak als natuurlijke route gebruikt. De potentie van water kan beter benut worden.

Groen

Lopen door het groen is zowel praktisch als prettig. Zo bieden volwassen bomen schaduw en beschutting tegen de regen. Door het groen lopen is daarnaast een positieve zintuiglijke ervaring: we kijken, ruiken en raken natuurlijke elementen aan tijdens het lopen en fietsen.

Interessant

Een winkelstraat is over het algemeen interessanter en veiliger om in te lopen dan wanneer de stoep langs een lege muur of een parkeerplaats leidt. Niet elke straat kan een winkelstraat zijn, maar er kan wel beter nagedacht worden over de programmering van routes.

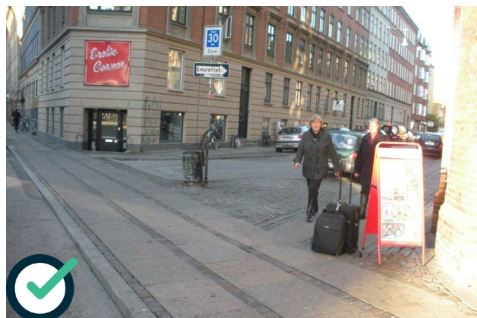
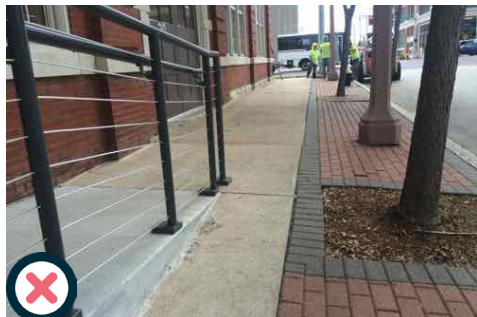

Nabijheid

De meeste mensen zijn bereid om ongeveer 5 tot 10 minuten naar hun bestemming te lopen, wat ongeveer gelijk staat aan 400m tot 800m. Als we meer Groningers willen aanmoedigen om naar hun bestemming te lopen, moeten we bestemmingen dichterbij elkaar plaatsen en een netwerk van plaatsen om te sporten, te spelen en te ontmoeten creëren.

Toegankelijkheid

Suggestie: Groene Routes

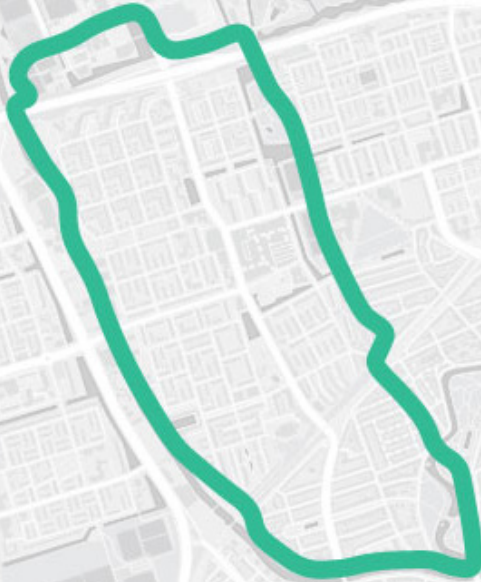
Groningen kent al veel plaatsen om te ontmoeten, te sporten en te spelen. Toch is slechts 73% van de bewoners tevreden met het aantal mogelijkheden voor sport, spel en beweging in de openbare ruimte. Hoewel sommige openbare ruimtes moeten worden verbeterd en er enkele nieuwe moeten worden gebouwd, zou de focus in de eerste plaats moeten liggen op het verbinden van de bestaande faciliteiten.

Als een kind geen toegang heeft tot een speeltuintje aan de andere kant van de buurt, hoeft de oplossing niet altijd het bouwen van een nieuwe speelplaats naast het huis van het kind te zijn. In plaats daarvan zou de route naar de bestaande speeltuin moeten worden verbeterd, door de toegang en snelheid van auto's in de wijk te verminderen en de wandel- en fietsinfrastructuur te optimaliseren. Het verbeteren van routes en verbindingen met bestaande faciliteiten, zal een netwerk van langzame routes creëren, waardoor mensen van alle leeftijden zich veilig door de stad kunnen bewegen.

Een dergelijke route kan het Noorderplantsoen, Bessemoerpark, Park Selwerd, Paddepoelpark en het Reitdiep verbinden. Hiervoor moet een autovrij tracé te gecreëerd worden. Er wordt momenteel al gewerkt aan de Eikenlaan. Het cirkelvormige pad wordt zo een "mega-park" dat gebruikers de mogelijkheid biedt om te spelen, sporten, zwemmen, joggen, hardlopen en te ontmoeten.

Er kunnen in Groningen veel routes worden aangelegd, omdat het al een netwerk van autovrije fietsroutes heeft, zoals bijvoorbeeld de Slimme Route. Het gaat erom bestaande faciliteiten aan te sluiten en daarover efficiënt te communiceren door bijvoorbeeld duidelijke bewegwijzering te gebruiken.

6,3 km ≈ 4 mile

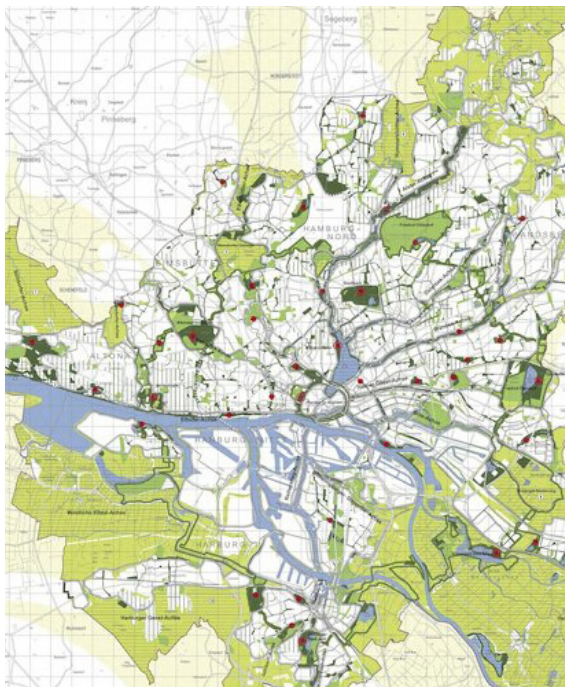
Het Groene Pad

Kopenhagen, Denemarken

Kopenhagen's "Grønne Sti" is een 10 kilometer lang pad dat door de stad loopt, alleen voor wandelaars en fietsers. De gebruikers komen langs parken, woonblokken en aantrekkelijke plekken in de stad, zoals het park Superkilen.

Trends

Stedelijke natuur. Links: het nieuwe groene netwerk van Hamburg zal 40% van het landoppervlak van de stad beslaan. Rechts: een urban gym in Montenegro volgens biofiel design. Biofiel design is een ontwerpconcept waarbij wordt uitgegaan van de inherente behoefte die mensen hebben aan verbinding met de natuur.

Technologie voor welzijn.

Links: app van het Zweedse modemerken Björn Borg die helpt een trainingspartner te vinden. Rechts: lichttherapie-lampen die in verschillende cafés in Nederland mensen helpen prettiger de wintermaanden door te komen.

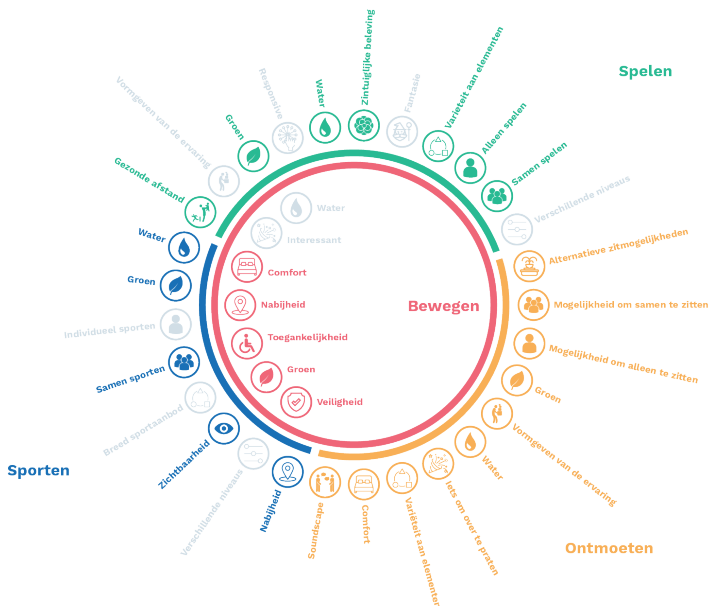
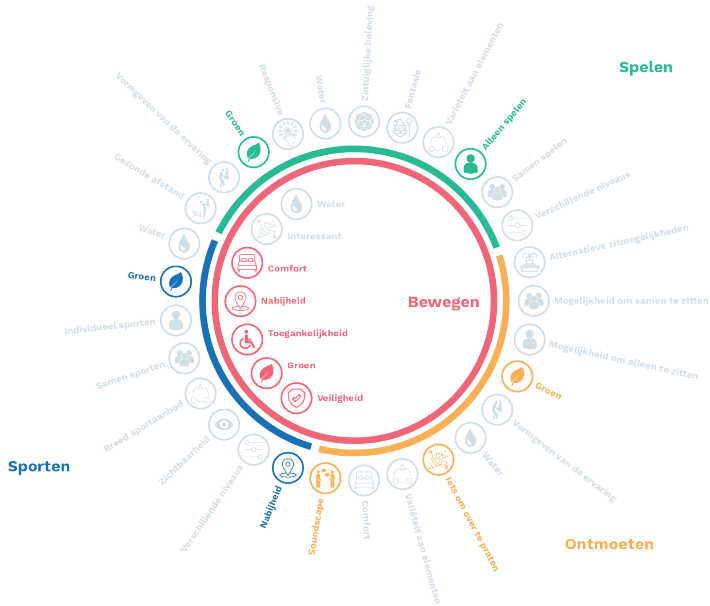

Voor

Na

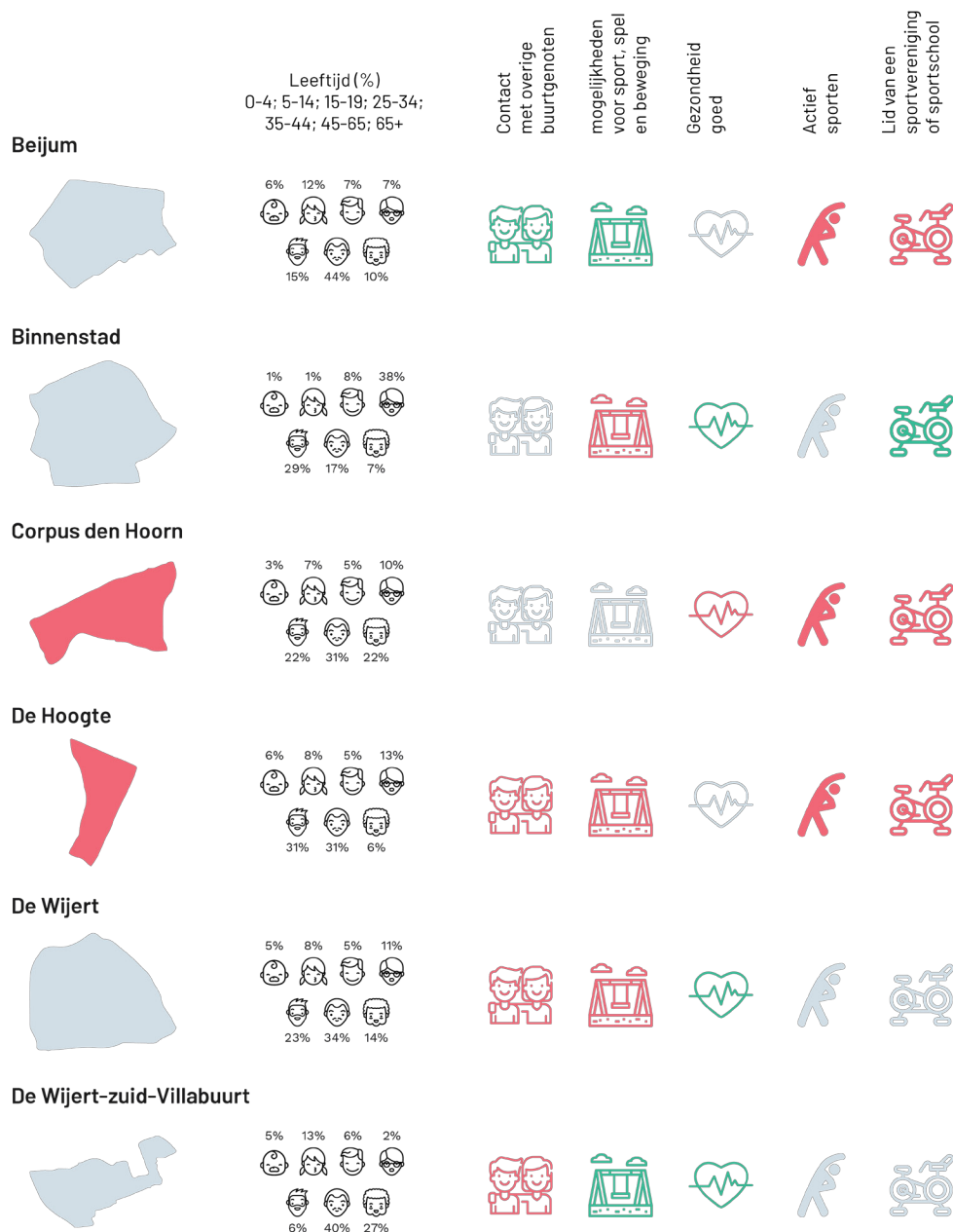

Locatie: Oosterpark

Disclaimer: dit is een voorbeelduitwerking en geen ontwerp

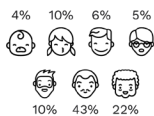
Bijlage 1: huidige situatie in Groningen

Dorpen-oost

Leeftijd (%)
0-4; 5-14; 15-19; 25-34;
35-44; 45-65; 65+

Contact
met overige
buurtgenoten

mogelijkheden
voor sport, spel
en beweging

Gezondheid
goed

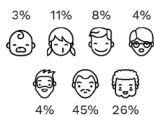
Actief
sporten

Lid van een
sportvereniging
of sportschool

Glimmen-Onnen-Noordlaren

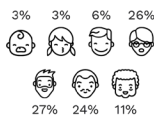
Haren

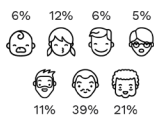
Helpman-Coendersborg

Hereweg- en Rivierenbuurt

Hoogkerk

Hoornse meer

Indische buurt

Leeftijd (%)
0-4; 5-14; 15-19; 25-34;
35-44; 45-65; 65+

Contact
met overige
buurtgenoten

mogelijkheden
voor sport, spel
en beweging

Gezondheid
goed

Actief
sporten

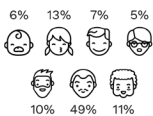
Lid van een
sportvereniging
of sportschool

Lewenburg

Nieuw oost

Nieuw west

Nieuw zuidoost

Nieuw zuidwest

Oosterhaar

Leeftijd (%)
0-4; 5-14; 15-19; 25-34;
35-44; 45-65; 65+

Contact
met overige
buurtgenoten

mogelijkheden
voor sport, spel
en beweging

Gezondheid
goed

Actief
sporten

Lid van een
sportvereniging
of sportschool

Oosterhoogebrug-Ulgersmaborg

Oosterparkwijk

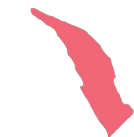
Oosterpoort

Oud zuidwest

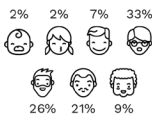
Paddepoel

Professorenbuurt

Schilbuurten Centrum

Leeftijd (%)
 0-4; 5-14; 15-19; 25-34;
 35-44; 45-65; 65+

Schildersbuurt-Kostverloren

Contact
met overige
buurtgenoten

mogelijkheden
voor sport, spel
en beweging

Gezondheid
goed

Actief
sporten

Lid van een
sportvereniging
of sportschool

Selwerd

Ten Boer

Tuinwijk, Oranje- en Noorderplantsoenbuurt

Vinkhuizen

Vijf lessen

1. De Hoogte, Ten Boer, Hoogkerk, Paddepoel en Vinkhuizen zijn gebieden die de meeste aandacht vereisen. Ze scoren slecht op vier van de vijf elementen.

2. Er is een duidelijke correlatie tussen mensen die lid zijn van een sportvereniging of sportclub en actief sporten. Deze correlatie lijkt niet te bestaan tussen de waardering van de aanwezige mogelijkheden voor sport, spel en beweging in de openbare ruimte en actief sporten. Alleen goede faciliteiten zijn onvoldoende activerend. Er is meer inspanning op, en onderzoek naar, programmering en activering nodig om meer mensen te laten sporten in de publieke ruimte.

3. In Glimmen-Onnen-Noordlaren, Hoornse Meer, De Wijert-zuid-Villabuurt en Haren, is meer dan een kwart van de bewoners ouder dan 65 jaar. Het is belangrijk om na te gaan of de faciliteiten om te sporten, spelen en te bewegen aansluiten op hun wensen en behoeftes.

4. De bewoners in Paddepoel, De Wijert, De Hoogte, Schildersbuurt-Kostverloren, Vinkhuizen en Oud-zuid-west wonen vrij geïsoleerd. Verbindende programmering, zoals festivals of sport- en spelevenementen, kan de sociale cohesie in de buurt sterk verbeteren (zie hoofdstuk 3).

5. Bijna de helft van de bewoners in de Binnenstad is ontevreden wat betreft de aanwezigheid van mogelijkheden voor sport, spel en beweging in de openbare ruimte. Een verklaring hiervoor is dat de beschikbare publieke ruimte er beperkt is. Toch kan, door slim met deze ruimte om te gaan, ook in het hart van de stad plek gevonden worden voor sport, spel en beweging. Dit komt niet alleen de bewoners van de binnenstad ten goede, maar de gehele regio.

Bijlage 2: Concepten

De volgende ontwerpconcepten komen in deze gids terug:

Universeel Ontwerp

Universeel Ontwerp is een ontwerpvisie die een integrale aanpak stimuleert, in plaats van een optelsom van meerdere afzonderlijke oplossingen om integrale toegankelijkheid te bereiken. Het is niet de bedoeling om binnen het ontwerp aparte maatregelen te nemen voor elke specifieke gebruiker die van het 'gemiddelde' afwijkt. Het gaat er om bij elk ontwerp rekening te houden met de grote diversiteit aan gebruikers. Op deze wijze ontstaan plekken die toegankelijk zijn voor mensen met verschillende fysieke en mentale capaciteiten en een breed scala aan individuele voorkeuren, ongeacht leeftijd of beperking. Het concept dateert uit het midden van de 20e eeuw, toen Selwyn Goldsmith een aangepast ontwerp voor de stoeprand introduceerde om rolstoelgebruikers te helpen zich prettiger in de openbare ruimte te bewegen. Het ontwerp werkte goed voor mensen met een rolstoel, maar bleek daarnaast bruikbaar voor andere doelgroepen. Zo werd de publieke ruimte ook verbeterd voor ouders met kinderwagens, ouderen en fietsers.

8-80 Steden

Net zoals het Universeel Ontwerp gaat het 8-80 Steden concept over inclusiviteit. Het concept is ontwikkeld door de Canadese non-profit organisatie 8-80 Cities en is simpel en krachtig: als je de stad inricht voor zowel een 8 als een 80 jarige, zal deze aantrekkelijk en toegankelijk zijn voor iedereen.

Gemengde openbare ruimten / "De kracht van 10+"

Monofunctionele openbare ruimten zijn meestal saai en functioneren slecht. Als ze al werken, is het alleen voor een specifieke groep mensen op bepaalde momenten van de dag. Een gemiddelde speeltuin wordt bijvoorbeeld slechts enkele uren per dag gebruikt, voornamelijk door kinderen wanneer ze niet op school zijn. Om een plek echt succesvol te maken en optimaal te benutten, moet het kansen bieden aan meer dan één doelgroep.

"De kracht van 10+" is een concept van de Amerikaanse organisatie "Project for Public Spaces". Het idee achter dit concept is dat openbare ruimten goed

werken wanneer gebruikers verschillende redenen (10+) hebben om er te zijn. Denk aan een speeltuin die, naast ruimte voor kinderen om te spelen, ook zitplekken voor ouders heeft, waar muziek geluisterd kan worden, waar de speelrekken een kunstobject zijn, die plek biedt om te eten, andere buurtbewoners te ontmoeten en waar misschien zelfs de geschiedenis van de plek kan worden beleefd.

Stedelijke Natuur

De voordelen van het terugbrengen van de natuur in de stad zijn bekend: het helpt de klimaatverandering tegen te gaan, verbetert de luchtkwaliteit, helpt bij het waterbeheer en koelt de stad af tijdens de steeds vaker voorkomende hittegolven.

Grote stadsparken zijn hiervoor niet voldoende. Juist de kleine groenelementen op straatniveau hebben een zeer positief effect en bij elkaar opgeteld een grote impact. Sommige straten in Groningen, vooral in het stadscentrum, zijn volledig grijs: ze hebben geen groen- of waterelementen. Deze elementen zijn cruciaal voor het creëren van plaatsen om te spelen, sporten, ontmoeten en bewegen. Hier liggen kansen om de leefkwaliteit te vergroten.

Bijlage 3: Verbindingen tussen beleidsdomeinen en initiatieven

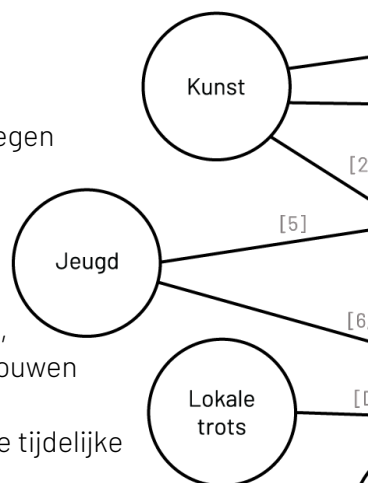
Om tot innovatie en duurzame verandering te komen in denken en doen, is het belangrijk om verschillende agenda's en domeinen met elkaar in verbinding te brengen. Sporten, bewegen, spelen en ontmoeten zijn belangrijke thema's, onder andere wat betreft lichamelijke gezondheid, maar kunnen ook binnen andere domeinen grote impact hebben. Er wordt al actief gewerkt aan het maken van verbindingen tussen verschillende gemeentelijke agenda's.

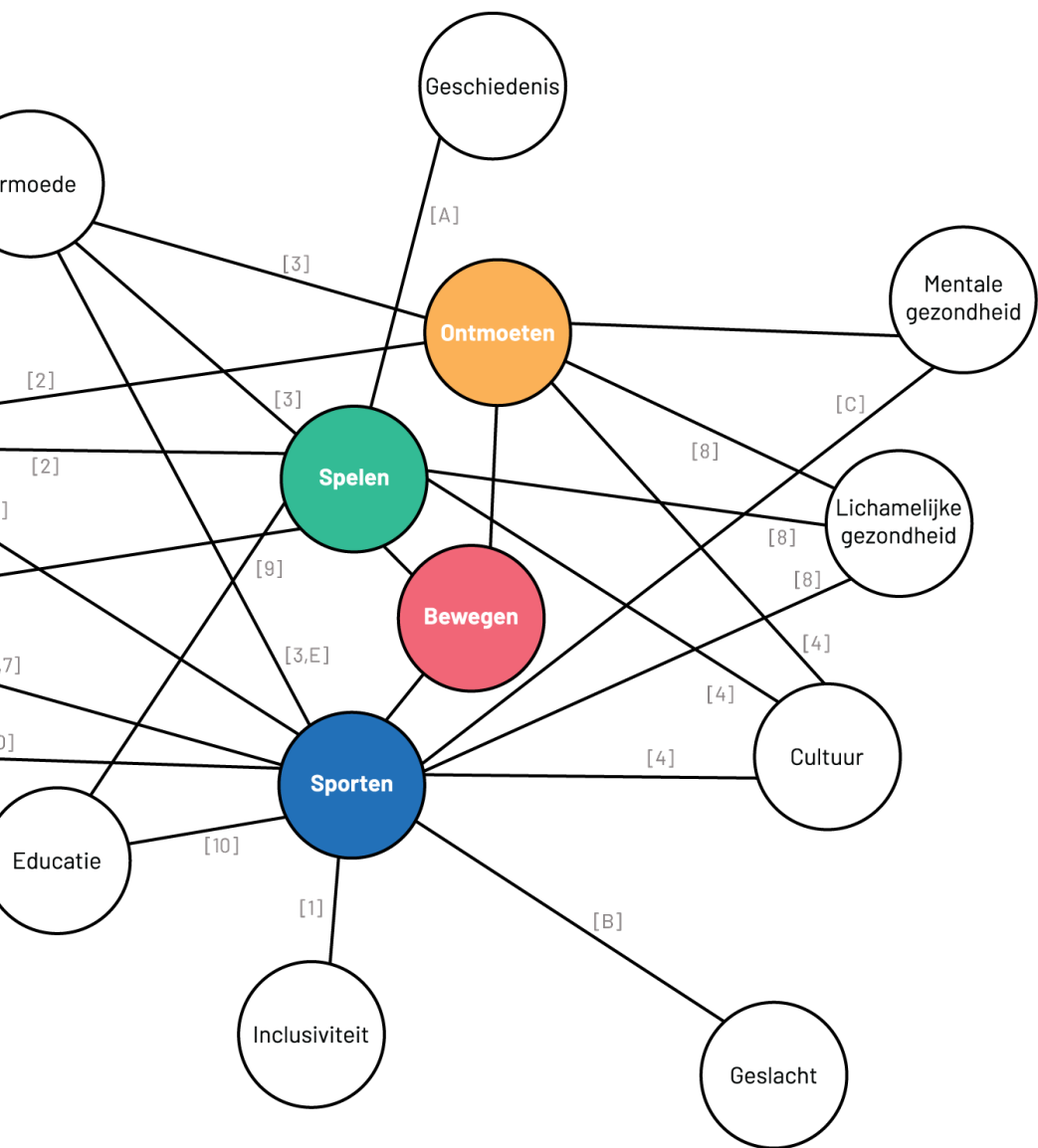
Bestaande programma's:

[1] Sport Verbindt	[6] Bslim
[2] Kunst op straat	[7] Buurtsportcoaches
[3] Armoedebeleid	[8] Healthy Ageing
[4] Evenementen	[9] Buitengewoon Bewegen
[5] Speelruimtebeleid	[10] Sportopleidingen

Voorgestelde programma's en interventies:

- [A] Huizinga speeltuin - zie pagina 22.
- [B] Onderzoek - Jonge Vrouwen in de Publieke Ruimte, over hoe we plekken creëren waar meisjes en jonge vrouwen zich veilig en in hun kracht gezet voelen.
- [C] Permanente "body & mind" gym, voortbouwen op de tijdelijke Let's Gro Gym.
- [D] Informatieborden "Hier oefende/speelde/sportte ..." waar bekende Groningers hebben geleefd.
- [E] Publieke ruimte als gratis sportschool - maak alle openbare sportfaciliteiten inzichtelijk, positioneer deze mogelijkheden als openbare gym en geef alle Stadjsers een "lidmaatschap". Denk aan gratis lessen in de publieke ruimte, onder andere door voor de programmering samen te werken met sportmerken en andere partijen die een belang hebben om de stad in beweging te krijgen.

Bronnenlijst

Artikelen

- pag. 10 1 Young children in urban areas: Links among neighborhood characteristics, weight status, outdoor play, and television watching - <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0277953611000281>
- 2 Do children create standardized playgrounds? A study on the gap-crossing affordances of jumping stones - <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0272494415300323>
- 3 Developmental Benefits of Play for Children - <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00222216.1990.11969821>
- pag. 19 1 Do children create standardized playgrounds? A study on the gap-crossing affordances of jumping stones - <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0272494415300323>
- pag. 28 1 Physical Activity and Mental Health - <https://link.springer.com/article/10.2165/00007256-200029030-00003>
- 2 Effects of Early Sport Participation on Self-esteem and Happiness - <http://thesportjournal.org/article/effects-of-early-sport-participation-on-self-esteem-and-happiness/>
- pag. 46 1 'Why would people hang out with me?' - <https://www.ukrant.nl/magazine/why-hang-out-lonely/?lang=en>
- pag. 49 1 Designing the Urban Soundscape <https://www.thenatureofcities.com/2013/08/25/designing-the-urban-soundscape/>

Foto's

- Pag 2. Henk Tammens, Gemeente Groningen
- Pag.14 Sand Digger - ADA Accessbile - playgroundoutfitters.com
 Earthscape-11 - shutterbeanphotographyblog.com
 Imagination Playground - kaboom.org
 Glencoe Beach - yelp.com
 Stepping stones - rokosinan.info
 Schommel - sverigesradio.se
 Seesaw - fox19.com
- Pag. 15 Play trees - stargate-rasa.info
 Outdoor Play with Loose Parts - fantasticfunandlearning.com
 Silver towers playground - tomostudio.com
 Crab playground - abacuspg.co.uk
 Water playground - twitter.com/bencoates1
 Wasserspiele im Garten - mamawithadashofdiydrama.com
 Michigan Avenue Crown fountain - sartle.com
- Pag. 16-17 Curbed.com - Norman McGrath / Richard Dattner

- Pag. 18-19 Hanna Wright
Regenletters - schielandendekrimpenerwaard.nl/
- Pag. 20-21 100architects.com
- Pag. 24-25 'Fat Femme' - www.youtube.com
Rooftop 1 - Katsuhisa Kida
Rooftop 2 - LYCS Architecture
- Pag. 32 Cruyff Court - academia-salamanca.info
Ice skating - hotelgroningenplaza.nl
LIC Waterfront Outdoor Gym - dnainfo.com
Outdoor gym - edinburghoutdoors.org.uk
Running in Central Park - centralpark.com
- Pag. 33 Metal pull-up bar - archiexpo.com
Basket Tree - laughingsquid.com
Gym Barcelona - barcelonaisbeautiful.com
Islands Brygge Harbour Bath - flickr.com/photos/heatheronhertravels
Freerun in water - youtube.com
- Pag. 34 - 35 Skateon.nl
Top010.nl
- Pag. 36 - 37 facebook.com/freeleticsTGberlin
- Pag. 38 www.facebook.com/stadtgraz
- Pag. 40 - 41 www.flickr.com/photos/abbilder
- Pag. 42 - 43 Rosario - El desafio foundation
Swings - thisiscoossal.com
Utrecht slide - popupcity.net
Kitkat - youtube.com
- Pag. 47 Henk Tammens, Gemeente Groningen
- Pag. 50 The Highline, New York - iwan.com
Thejas Jagannath - Medium
Movable Seating on Nicollet Mall - mplsddid.com
- Pag. 51 Jeppe Hein Bench - Playscapes.com
Waterfront seating - NO Studio
Riverfront Park, Newark - archpaper.com
Henk Tammens, Gemeente Groningen
- Pag. 54 - 55 Project-tlv.com
Foursquare.com
- Pag. 60 - 61 Skatepark 1 - inhabitat.com
Skatepark 2 - foresightdk.com
Denver city park city loop - porturbanism.com

- Pag. 68 Narrow sidewalk - urbanreviewstl.com
Aachenmünchener Headquarters - [flickr.com/photos/livestreets](https://www.flickr.com/photos/livestreets)
Brooklyn sidewalk - brooklynpaper.com
Skateboard - wabikes.org
Folkingestraat - twitter.com/tacoold
Copenhagen - pedestrians-int.org
Bogota Sidewalk - yellowtentadventures.com
- Pag. 69 Bettie Fischer, Gemeente Groningen
- Pag. 71 Den groenne sti - www.frederiksberg.dk
- Pag. 72 – 73 Hamburg - enviropaul.wordpress.com
biophilic urban gym in Montenegro - biofit.io/porto-montenegro
Enegy Philips - Philips.nl
Find partner - www.trendhunter.com/trends/the-sprinter

Colofon

Humankind. Agency for urban change.

Lior Steinberg

Jorn Wemmenhove

In opdracht van Gemeente Groningen

Nicole Noordhof

Uitgave

oktober 2019

humankind.

